

Oblast: **Pracovně-právní vztahy a zaměstnanost**

Podoblast: **Ostatní**

Dobrý den pane doktorore,

mám k Vám prosbu o konzultaci k dotazu z oblasti prac. práva.

Klientka pracovala v MP Krásno jako dělnice, při vstupu do zaměstnání prošla vstupní prohlídkou, jejíž součástí bylo mimo jiné i vyšetření zátěže na karpální tunely. V průběhu zaměstnání toto vyšetření absolvovala ještě jednou, kdy opět dle výsledku byla schopna práci nadále konat.

Klinetka se rozhodla změnit zaměstnání, podala výpověď. Zaměstnavatel ji však neposlal na výstupní zdravotní prohlídku.

Klientka šla na vstupní lékařskou prohlídku do nového zaměstnání - bezprostředně po ukončení toho předchozího- kde však již testem na zátěž na karpální tunely neprošla, neboť výsledky vyšetření ukázaly již poškození karpálních tunelů. Je zjevné, že toto poškození vzniklo jako nemoc z povolání u předchozího zaměstnavatele.

Má kl. nárok na nějaké odškodnění, když už není zaměstnaná u zaměstnavatele, kde k poškození jejího zdraví došlo?

Děkuji Vám za Váš čas.

Vážená paní magistro,

po prostudování Vašeho dotazu sděluji následující: vyrozuměl jsem, že se Vaše klientka pouze domnívá, že se v jejím případě jedná o nemoc z povolání. Aby se mohla dovolat odpovědnosti zaměstnavatele za tento stav, pak je třeba, aby vyloučila tuto domněnku a získala nezvratný důkaz, že takový stav nastal. Bude třeba, aby ve shodě se zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách a vyhláškou č. 104/2012 Sb., o stanovení bližších požadavků na postup při posuzování a uznávání nemocí z povolání a okruh osob, kterým se předává lékařský posudek o nemoci z povolání, podmínky, za nichž nemoc nelze nadále uznat za nemoc z povolání, a náležitosti lékařského posudku (vyhláška o posuzování nemocí z povolání) si takový důkaz opatřila cestou lékařského posouzení a vyjádření, že se opravdu jedná o nemoc z povolání.

Teprve poté, kdy bude mít v ruce takový doklad, pak může usilovat o naplnění odpovědnosti zaměstnavatele za zaměstnance.

Odpovědnost za škodu vzniklou nemocí z povolání nese zaměstnavatel, u kterého byl zaměstnanec postižený nemocí z povolání naposledy zaměstnán za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání. Zaměstnavatel, který škodu uhradí, může vymáhat poměrný podíl na předchozích zaměstnavatelích. Tato odpovědnost je objektivní (odpovědnost za výsledek), zaměstnavatel odpovídá za škodu, i když dodržel všechny povinnosti, vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnanci u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je zaměstnavatel povinen poskytnout náhradu za ztrátu na výděleku, bolest a ztížení společenského uplatnění, účelně vynaložené náklady spojené s léčením a věcnou škodu. Jestliže zaměstnanec na nemoc z povolání zemřel, je zaměstnavatel povinen poskytnout náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením, náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem, náhradu nákladů na výživu pozůstalých, jednorázové odškodnění pozůstalých a náhradu věcné škody.

Co se týče problému „výstupní prohlídky“ (srov. ustanovení § 13 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, [vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče]). Výstupní zdravotní prohlídka se provádí na základě žádosti zaměstnance nebo zaměstnavatele, a to za účelem zjištění jeho aktuálního zdravotního stavu. Provádí se po ukončení výkonu práce. Cílem je zjistit, zda došlo v souvislosti s náročností vykonávané práce ke změně zdravotního stavu. Z toho plyne, že tato prohlídka není povinností zaměstnavatele, ale je jeho právem, stejně tak jako je právem zaměstnance.

Takže z uvedeného vyplývá, že v tomto případě je odpovědnost vůči Vaší klientce **na straně předchozího zaměstnavatele**, popř. zaměstnavatelů jemu předcházejících.

Vážená paní magistro, přeji příjemný a klidný víkend a srdečně Vás zdravím z rozpálené Prahy.

JUDr. Karel Jareš
právník Asociace OP

<https://www.podnikatel.cz/clanky/jak-casto-musi-zamestnanci-na-pracovnelekarske-prohlidky/>

<https://www.bozp.cz/aktuality/pracovnelekarske-zdravotni-prohlidky/>

Jedná se o vyhlášku č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

Vyhláška v § 5 popisuje pracovnělékařské prohlídky a lékařské prohlídky ke zjištění zdravotního stavu ke vzdělávání a v průběhu vzdělávání. Jedná se o posouzení omezení či vyloučení zdravotní způsobilosti ke konkrétní práci nebo vzdělávání.

4. Výstupní prohlídka

Prohlídkou se zjišťuje zdravotní stav zaměstnance po ukončení práce s důrazem na zjištění takových změn, u kterých lze předpokládat souvislost

s vykonávanou prací. Nevydává se posudek, ale pouze doklad zaměstnavateli o provedení výstupní prohlídky. Výstupní prohlídka se provádí vždy před ukončením pracovněprávního nebo obdobného vztahu, převedením na práci se sníženou náročností ve smyslu snížení míry rizika nebo příznivějších pracovních podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance.

Výstupní lékařská prohlídka se neprovede, jestliže jde o práce zařazené do kategorie první, nevyžaduje ji zvláštní právní předpis a pokud u zaměstnance nebyla zjištěna v době výkonu práce u zaměstnavatele nemoc z povolání, ohrožení nemocí z povolání nebo pracovní úraz.

Výstupní prohlídku je nutné provést když:

- zaměstnanec vykonával práci, která je zařazena do 2, 3 a 4 rizikové kategorie
- u zaměstnance byla uznána nemoc z povolání, případně bylo zjištěno ohrožení nemocí z povolání
- zaměstnanec utrpěl pracovní úraz, který je předpokladem zhoršení jeho zdravotního stavu
- je zaměstnanec převeden na práci se sníženým rizikem
- tak stanoví jiný právní předpis

4. Výstupní lékařská prohlídka

Výstupní zdravotní prohlídka se provádí na základě žádosti zaměstnance nebo zaměstnavatele, a to za účelem zjištění jeho aktuálního zdravotního stavu. Provádí se po ukončení výkonu práce. Cílem je zjistit, zda došlo v souvislosti s náročností vykonávané práce ke změně zdravotního stavu.

Co dělat, když u vás propukne nemoc z povolání?

Petra Dlouhá | rubrika: [Jak na to](#) | 16. 11. 2011 | [30 komentářů](#) / [30 nových](#)

Kdo má ženu učitelku, ten si občas přijde jako třetíák před tabulí. Kdo má doma advokáta, slyší, že „námitka je nepřipustná“, a kdo si vzal letušku, ten se nediví, že mu místo pozdravu přeje příjemný let. Nemoc z povolání? Kdepak, síla zvyku. Ale co když nemoc z povolání propukne doopravdy?

„V roce 2010 bylo v České republice hlášeno u 460 žen a 590 mužů celkem 1 292 profesionálních onemocnění, z toho bylo 1 236 nemocí z povolání a 56 ohrožení nemocí z povolání,“ uvádí ve své zprávě za loňský rok Státní zdravotní ústav. Meziročně celkový počet klesl o 29 případů. Nejčas-

tějšími pacienty byli lidé působící v oboru zdravotní a sociální péče (180 případů). Pomyslná druhá příčka patřila odvětví těžby a dobývání (163 případů) a „bronz“ připadl sektoru výroby motorových vozidel (131 případů).

Říkáte si, že nemoc z povolání ohrožuje jen lidi, kteří vykonávají těžkou fyzickou práci? Omyl. Přijít k ní můžete i v luxusní kanceláři. Stává se vám občas, že na chvíli ztratíte cit v prstech a cítíte v nich mravenčení, pálení nebo trnutí? Pak možná trpíte vůbec nejčastější nemocí z povolání současnosti: *syndromem karpálního tunelu*. Způsobit si ji může každý, kdo pravidelně žhaví klávesnici počítače.

Syndrom karpálního tunelu

Jedná se o nepříjemné a bolestivé onemocnění středového nervu v oblasti zápěstí. Může vzniknout po úrazu zápěstí nebo zánětu šlach a vazů. Projevuje se oslabenou citlivostí, mravenčením, pálením, trnutím a bolestí prstů. V oblasti profesních onemocnění bývá důsledkem používání velké svalové síly nebo velkého počtu stereotypních opakujících se pohybů. Postihuje celou řadu profesí – od horníků, přes švadleny, až po sekretářky. Způsobit si ho můžete prací se sbíječkou i psaním na počítači. V současné době je vůbec nejčastější nemocí z povolání u nás.

Co není na seznamu, se neuznává

Pan Václav K. delší dobu nemohl najít práci. Rozhodl se proto, že si doplní vzdělání a stal se tramvajákem. *„Ale ta práce byla hrozně stresující. Po nějaké době jsem začal mít psychické problémy a skončil na neschopence,“* vypráví. I když se jeho stav začíná pomalu zlepšovat, bude nejspíš muset zaměstnání změnit. Dřív podobné potíže nikdy neměl. *„Vstupní zdravotní prohlídkou jsem prošel bez problémů,“* říká Václav. Byl tedy přesvědčen, že se musí jednat o nemoc z povolání. *„Jenže zaměstnavatel ani lékaři mi ji nechtěli uznat,“* stěžuje si. Obrátil se tedy s žádostí o pomoc na občanskou poradnu **Společnou cestou**. I tam však jeho naděje museli zklamat. *„O nemoc z povolání v pravém slova smyslu totiž nešlo. Za nemoc z povolání může být uznána pouze nemoc, která je uvedena v seznamu nemocí z povolání,“* vysvětluje advokát Ondřej Načeradský z poradny.

Zmíněný seznam obsahuje nemoci způsobené nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů a je stanoven přílohou nařízení vlády č. **114/2011**

Sb. Pokud vaše nemoc na výčtu není, máte zkrátka smůlu. Letos v červenci na seznam přibylo pět nových položek. Mezi nimi třeba rakovina hrtanu. Vyhlídky na odškodnění se tak zlepšily hlavně horníkům a zaměstnancům chemiček.

Co dělat, když nemoc propukne

Onemocněli jste a máte podezření, že choroba by mohla mít co do činění s výkonem vaší profese? Stejně jako při každé jiné nemoci namiřte přímou čarou k praktickému lékaři. Ten by vás měl na možnost, že jde o pracovní onemocnění, upozornit. Nesmíte po něm však chtít nemožné. *„Uznat“* vám nemoc z povolání nemůže. To je výhradně v kompetenci střediska nemocí z povolání, kam vás doktor s lékařskou zprávou vyšle. Středisek je v republice osmnáct, jak stanoví vyhláška **342/1997 Sb.**

Co si počít, když vás lékař zatvrzele odmítá do střediska poslat a vy máte pocit, že vaše potíže podceňuje? Můžete ho sice obejít, ale dvakrát si nepomůžete. Když se na specializované středisko obrátíte sami, vyžádá si stejně nejprve vyjádření a dokumentaci od praktického lékaře.

Jakmile středisko nemocí z povolání shledá, že by mohlo jít o chorobu způsobenou vaší profesí, vstupuje do hry krajská hygiena, která prošetří podmínky na pracovišti. Zásadní je, abyste jí informovali o všech činnostech, které jste ve firmě vykonávali. Na základě posudku hygieny, vydá středisko nemocí z povolání definitivní resumé a lékařský posudek. Do patnácti dnů od jeho obdržení se můžete vy i zaměstnavatel odvolat k vedoucímu příslušného střediska, v další instanci na krajský úřad nebo ministerstvo zdravotnictví. Dál už zbývá jedině soud.

Na co máte nárok

Pokud máte nemoc z povolání uznanou, nebojte se přihlásit o **odškodné**. Zaměstnavatel platit musí. Kolik? Přesně tolik, aby dorovnal rozdíl mezi vaším příjmem před nemocí a po jejím vypuknutí. Po celou dobu pracovní neschopnosti vám tedy doplácí rozdíl mezi nemocenskou a dřívějším platem. Totéž platí, když skončíte v invalidním důchodu. A co když se uzdravíte, ale původní práci už vykonávat nesmíte nebo nezvládnete? Pokud skončíte na méně náročné, ale také méně placené pozici, musí vám zaměstnavatel peníze doplácet, dokud neoslavíte pětadesáté narozeniny. Jakmile se vám ale podaří probojovat se na lépe placené místo, nárok na odškodné zaniká.

Výpočet náhrad za bolest a stížené společenské uplatnění

Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění se poskytuje jednorázově. Bolest je zde chápána jako jakékoli duševní či tělesné strádání způsobené nemocí z povolání. Výše odškodnění se určuje podle počtu bodů stanovených lékařským posudkem, který vydá středisko nemocí z povolání. Finanční náhrada za jeden bod dělá 120 Kč. Celková výše odškodnění se určuje podle sazeb bodového ohodnocení stanoveného ministerstvem zdravotnictví. Jejich přesný výčet najdete [na webu ministerstva práce a sociálních věcí](#).

Kromě odškodného máte také nárok na náhradu léčebných výloh, které vám nezaplatila pojišťovna. Požadovat můžete i náhradu za bolest a ztížené společenské uplatnění. Suma se vyplácí jednorázově na základě lékařského posudku. Jak se počítává, se dočtete v boxu.

Může se nárok na odškodné promlčet?

Zajímá vás, kdy se nárok na odškodné promlčí? Teoreticky nikdy. *„Nárok na náhradu za ztrátu na výdělku se ‚nepromlčí‘ i když bude uplatněn dvacet let poté, co skončil dotčený pracovní poměr a deset let poté, co se projeví nemoc z povolání – zaměstnanec však nemůže následně uplatnit náhradu za deset let zpátky, jelikož u jednotlivých plnění se uplatní promlčení podle občanského zákoníku,“* vysvětluje advokát Ondřej Načeradský z občanské poradny Společnou cestou.

Podle občanského zákoníku se právo na náhradu škody promlčí dva roky ode dne, kdy se dozvíte o škodě na zdraví a o tom, kdo za ni odpovídá. *„K uplatnění práva na náhradu škody na zdraví je opravdu stanovena pouze subjektivní dvouletá lhůta. Nezáleží na tom, kdy objektivně ke škodě na*

zdraví došlo,“ komentuje právnička Dagmar Čížková z Občanské poradny ve Žďáru nad Sázavou. A co přesně si představit pod „dnem, kdy jste se o škodě dozvěděli“? „*Například zaměstnanec, který skončil v invalidním důchodu, se o škodě dozví poté, co obdrží rozhodnutí o výši invalidního důchodu, a zjistí tedy, o kolik se mu snížil měsíční příjem,*“ vysvětluje advokátka Petra Lukešová z Občanské poradny Nymburk. A když promlčecí lhůta uplynula? Pak vám zaměstnavatel odškodnění poskytnout může, ale nemusí. „*V praxi zpravidla svého práva vznést námitku promlčení využívá a náhradu škody neposkytuje,*“ upozorňuje advokátka Čížková.

Který zaměstnavatel nese odpovědnost?

Anketa

Bojíte se nemoci z povolání?

- Ne, práci mám dobrou a udržuju se fit
- Trochu ano
- Ano, mám pocit, že klepe na dveře
- Jestli tam patří i choroby léčené doc. MUDr. Chocholouškem...

Hlasovat

Během života většina z nás zaměstnavatele párkrát změní. Co když postupně vystřídáte tři nachlup stejné továrny, z nichž každá patří jinému majiteli, a pak onemocníte? Jak rozhodnout, který z nich vás má „na svědomí“? „*Za škodu způsobenou nemocí z povolání odpovídá zaměstnavatel, u něhož jste pracovali naposledy za podmínek, za kterých tato nemoc vzniká,*“ říká Petra Lukešová z Občanské poradny Nymburk. A vůbec nezáleží na tom, že jste u něj potili krev třeba jen pár měsíců. Zaměstnavatel, který škodu uhradil, ale může vymáhat poměrný díl také od ostatních zaměstnavatelů, kde jste pracovali za stejných podmínek. To už ale není vaše starost. „*Vzhledem k institutu zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou nemocí z povolání je však význam tohoto ustanovení pro zaměstnavatele minimální,*“ doplňuje právnička Čížková. Od roku 1993 totiž musejí být ze zákona všichni zaměstnavatelé, kteří mají alespoň jednoho zaměstnance, proti případné nemoci z povolání pojištěni. Mají tedy krytá záda.

Vymýcené choroby z povolání

Působivé líčení nemoci z povolání najdeme již u národního klasika **Karla Jaromíra Erbena** (který mimochodem dlouhou práci v prašném archivu posiloval své plicní choroby). Před devíti dny uplynulo dvě stě let od jeho narození, Česká národní banka na něj vzpomněla **stříbrnou mincí, Penize.cz** při této příležitosti tedy alespoň krátkou citací k tématu:

A když již bylo po obědě a hosti vstávali od stolu, přistoupil mladý král k té první babičce s tou širokou nohou a ptal se jí: „Ale prosím vás, milá babičko! od čehopak máte tak širokou nohu?“

„Od předení, panáčku, od předení.“

I šel k té druhé babičce s tím placatým palcem: „Ale řekněte mně, milá babičko? od čehopak máte tak placatý palec?“

„Od předení, panáčku, od předení.“

I obrátil se k té třetí babičce s tím dlouhým pyskem až přes bradu a řekl jí: „Ale milá babičko! od čehopak vy máte tak dlouhý pysk?“

„Od předení, panáčku, taky od předení,“ odpověděla babička.

Když to ten mladý král uslyšel, ulekl se toho náramně, a hned tu nařídil své krásné paní, aby se mu do smrti více žádného prádla nedotýkala, aby taky nedostala takovou placatou nohu a takový široký palec a tak ošklivý pysk až přes bradu.

Zdroj: <https://www.penize.cz/pracovni-pomer/224815-co-delat-kdyz-u-vas-propukne-nemoc-z-povolani>

Ustanovení § 55 odst. 2 zákona o specifických zdravotních službách stanovuje **právo zaměstnavatele vyslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, má-li pochybnosti o jeho zdravotní způsobilosti k práci**. Toto právo zaměstnavatel zejména využije tehdy, je-li posuzována zdravotní způsobilost zaměstnance k dosavadní práci **po pracovním úrazu** nebo nemoci z povolání, především pokud byl postižený zaměstnanec **po delší dobu v pracovní neschopnosti**.

Odpovědnost zaměstnavatele za zaměstnance

Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu vzniklou nemocí z povolání, jestliže zaměstnanec naposledy před jejím zjištěním pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen. Jako nemoc z povolání se odškodňuje i nemoc vzniklá před jejím zařazením do seznamu nemocí z povolání, a to od jejího zařazení do seznamu a za dobu nejvýše 3 let před jejím zařazením do seznamu. Seznam nemocí z povolání je obsažen v příloze nařízení vlády č. 290/1995 Sb..

Odpovědnost za škodu

Odpovědnost za škodu vzniklou nemocí z povolání nese zaměstnavatel, u kterého byl zaměstnanec postižený nemocí z povolání naposledy zaměstnán za podmínek, za nichž **vzniká nemoc z povolání**. Zaměstnavatel, který škodu uhradí, může vymáhat poměrný podíl na předchozích zaměstnavatelích. Tato odpovědnost je objektivní (odpovědnost za výsledek), zaměstnavatel odpovídá za škodu, i když dodržel všechny povinnosti, vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnanci u něhož byla zjištěna **nemoc z povolání**, je zaměstnavatel povinen poskytnout náhradu za ztrátu na výdělků, bolest a ztížení společenského uplatnění, účelně vynaložené náklady spojené s léčením a věcnou škodu. Jestliže zaměstnanec na nemoc z povolání zemřel, je zaměstnavatel povinen poskytnout náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením, náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem, **náhradu nákladů** na výživu pozůstalých, jednorázové odškodnění pozůstalých a náhradu **věcné škody**. Zaměstnavatel se může zprostit zcela nebo zčásti odpovědnosti pouze za přesně daných podmínek, které jsou stanoveny **v §367** zákoníku práce. Například pokud příčinou vzniku škody byla opilost postiženého zaměstnance. **Promlčecí lhůta nároku na náhradu škody je 2**

roky. Ta se počítá od okamžiku, kdy se poškozený dozví o škodě na zdraví a to, kdo za ni odpovídá. Na tom, **kdy objektivně ke škodě na zdraví došlo**, nezáleží.

Pro naplnění předpokladů odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 190 zák. práce proto nemá význam skutečnost, jakým způsobem nemoc z povolání ovlivnila celkový zdravotní stav poškozeného zaměstnance; rozhodné je, zda následky nemoci z povolání byly příčinou vzniku škody.